

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Vtrum ex praeepto soluendi decimas habeant Ministri Ecclesiae Dominum
in decimam partem fructuum, antequam separetur à cumulo. punct. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Hanc sententiam defendunt communiter Theologi. Sicut 1.9. de iust. q. 4. art. 1. Nauar. cap. 2. l. n. 28. Covar. lib. 1. var. c. 17. à prim. Val. ut. 2.2. disp. 6. q. 5. p. 1. Gutier. lib. 2. canon. q. 2. l. n. 8. Lessius lib. 2. c. 3. dub. 1. n. 6. Suar. cum aliis, tract. 2. lib. 1. c. 10. n. 3. Bonac. de quin. o. Eccles. præcepto. disput. ultim. quæst. unica. p. 1. n. 3. Faguad. tract. de 5. Eccles. præcepto. lib. 1. cap. 1. n. 3. Conclusio habet duas partes. Prima, solo iure Ecclesiastico debent decimas. Secunda, sustentationem ministris Ecclesiæ debent iure naturali. Et hæc secunda pars non indiget probatione. Est enim manifestum fideles teneri alere ministros Ecclesiæ; siquidem eis inferiunt: dignus est enim operarius mercede sua. Prima verò pars, scilicet ex iure naturali, nec positio. non debent decimas, sed solum Ecclesiastico, sic probatur; quia recta ratio solum dicit sustentationem debitam esse ministris, qui nobis in rebus spiritualibus inferiunt: quod autem hæc sustentatio sic per applicationem decimarum partis fructuum, potius quam octavarum, vel duodecimarum, nulla ratione potest affirmari esse de iure naturæ. Item in lege naturæ nulla fuit obligatio soluendi decimas, ut tradunt D. Thom. 2. 2. q. 87. a. 1. ad 2. Nam licet Abrahamus obtulerit Melchisedech decimas, 1. Gen. non constat ex obligatione fecisse, sed in gratiarum actionem pro victoria obrita: similiter etiam Iacob Genes. 28. Deo promisit cunctorum, quæ ipsi dederit Deus, decimas oblaturus, cum ergo ex voto se intendat obligare, non videtur obligatus esse ex præcepto diuino. Efficitur ergo iure diuino naturali non debent. Et qua ratione inferuntur à fortiori non debent decimas personales iure diuino naturali. Nam tempore legis naturæ nunquam soluta fuerunt, neque ratio dicitur ex iis fructibus decimam partem debent. Quod autem neque iure diuino positio debeantur, sic probatur. Quia nullibi à Christo domino reperimus hoc præceptum latum de soluenda decima parte fructuum. Nam Paulus, & Euangelistæ solum affirmant ministris Ecclesiæ ex altari viuere debere, & qui nobis spiritualia ministrant, iure carnalia debent, non tamen vnquam assignantur debent illam decimam partem, lex verò antiqua de decimis, & generaliter omnia præcepta tam ceremonialia, quam iudicialia illius legis data populo illi Israelitico, cum fuerint ad tempus, quousque veniret semen, id est Christus, ut ait, Paul. ad Galas 3. veniente Christo cessant. Ergo ex illis sumi non potest argumentum in lege gratiæ tale præceptum esse: præcipue cum ut ait D. Thom. 1. 2. quæst. 108. art. 1. & 2. & communiter Doctores, nullum est præceptum diuinum, iudiciale, vel ceremoniale, à Christo Domino traditum, nisi illorum, quæ pertinent ad fidem, Sacramenta, & sacrificia. Adde sæpe Ecclesiam eximere aliquos ab obligatione soluendi decimas personales, & prædiales, quæ consuetudine introduci posse hanc exemptionem, ut habetur, cap. in aliquibus. 32. S. fin. de Decimis. Non ergo debentur iure diuino: alias nulla consuetudo prævaleret, neque Pontifex ita facile dispensaret. Efficitur ergo solum iure Ecclesiastico decimas debent. Debent autem iure Ecclesiastico constat, ex decretis adductis in prima sententia, & ex aliis quæ videri possunt, ut de Decimis, & in decreto. 16. q. 1. Quapropter Concil. Trid. sess. 23. cap. 12. mandat excommunicari eos, qui decimas subtrahunt, aut impediunt, neque ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta absolui, quod intelligit Nauar. cap. 22. n. 32. & Lessius dub. 1. num. 3. de iis, qui ante mortem, vel ante tempus, quo tenentur Eucharistiam sumere, restituere possunt: ij enim nisi prius restituant decimas debitas, absolui non possunt.

5. Moria autem, quæ Ecclesia habuit ad imponendam hanc quotam fuit primò ad imitationem legis scriptæ, in qua erat diuinum præceptum de soluenda decima; & quæ de causa dicuntur decimæ iure diuino debent; quia debentur ex constitutione Ecclesiæ lata ad imitationem iuris diuini antiqui: & quia debentur ut res sacræ, & sacris ministris deputatæ dicuntur iuris diuini, sicut res aliæ religiose, quæ à communi vtu separantur, iuris diuini sunt; per quæ soluuntur fundamenta primæ sententiæ. Secundo, mouetur Ecclesia ad imponendam hanc quotam, ne fideles minus gratos se ostenderent, quam iusti legis naturæ, & scriptæ, qui decimas ex fructibus, quos possidebant, obtulerunt; imò potius gratiores; quia maiora beneficia accipiunt à ministris Ecclesiæ: quæ fuit causa assignandi personales; licet in lege naturæ, & scriptæ non deberentur, & præcipue quia multa familia, & ciuitates, ac respubliæ nullum agrum habent, ex quo decimas soluere possint: in lege verò veteri nulla erat familia, quæ agrum non haberet, ex quo decimam solueret. Conueniens ergo fuit hanc quotam assignare, ut sic ad sustentationem ministrorum omnes concurrerent: alias rationes addunt

Lessius cap. 39. dub. 2. &

Suar. cap. 11.

Vtrum ex præcepto soluendi decimas habeant ministri Ecclesiæ dominium in decimam partem fructuum, antequam separetur à cumulo.

- 1 Prima sententia negat habere dominium.
- 2 Secunda sententia affirmat dominium directum habere.
- 3 Ante traditionem, non habet Ecclesia ius plenum, & perfectum in illa decima parte.
- 4 Ecclesia habet ius vile in illa decima parte fructuum.
- 5 Parochianus habet dominium proprium, & directum omnium fructuum.
- 6 Si à parochiano fuerint fructus, adhuc probabilis est Ecclesiam decimam debere reddere raptore non resituerente.
- 7 Emens fructus indecimas bona fide tenetur, cum ei constat Ecclesiam partem decimam reddere, & poterit aduersus venditorem de pretio agere.
- 8 Ecclesia potest compellere vendentem fructus indecimos ad solutionem decimarum, tametsi emens subeat obligationem decimandi.
- 9 Impediens à venatione, piscatione, aut segetes comburens decimam non debet.
- 10 Non soluens decimam, cum teneatur peccat contra religionem, & iustitiam.

IN hac re est prima sententia affirmans Ecclesiam non habere dominium in decimam partem fructuum, antequam à cumulo separetur, illic aliquo modo tradatur: ita Glossa, cap. modernissime, verbo, sibi vendicent. 16. q. 1. Fedric. Senen. constit. 74. Reboff. tract. de Decimis, quæst. 3. num. 16. & 17. & quæst. 9. n. 4. Bonac. disput. ult. de quinto Eccles. præcepto, quæst. 5. p. 1. in fine. Alexand. Moneta tract. de Decimis, cap. 8. n. 35. Ratio est primò, quia tempore legis antiquæ, fideles non amittebant dominium decimarum, quousque traderent, sed absolute sub eius erant potestate, suæque dicebantur, ut constat Exod. 22. dicitur enim decimas tuas, & primitias tuas non tardabis reddere, & si in aliquo loco dicitur decimas esse Dei, scilicet Ecclesiæ, id certe potest intelligi, quia specialiter titulo eas ad suum cultum referuntur: sicut etiam dicuntur primitiæ, & oblationes, ac primogenita esse Dei, cum tamen illorum non habeant ministri Ecclesiæ verum dominium. Secundo, Rex non habet dominium tributorum, quæ sibi debentur, quousque aliquo modo ei tradantur, sed decimæ vocantur tributa, & cum tributis comparantur, c. decima. 19. quæst. 1. & cap. tua nobis de Decimis. Ergo. Tertio, quia si dominium haberet, posset parochus propria autoritate decimas recuperare, quod non est dicendum. Antecedens probatur de eo, qui iniuste ad alienum usurpat, posset dominus eam quomodocumque defendere.

2. Secunda sententia per oppositum extremum affirmat ex hoc præcepto soluendi decimas habere Ecclesiam dominium directum ante separationem in illam partem fructuum, quæ debetur, teneque debitorem decimam soluere, tanquam possessorem rei alienæ, ita Panormit. c. tua nobis, de Decimis, n. 11. & cap. commissum eod. tit. n. 6. adducitque plures pro sua sententia, pro qua ex parte videtur esse Leonard. Lessius, lib. 1. cap. 39. dub. 3. num. 5. & Suar. lib. 1. cap. 36. num. 8. & seq. Faguad. de quinto Eccles. præcepto, lib. 1. cap. 6. num. 3. sine. Præcipuum fundamentum est, quia in e tua nobis, & aliis capitulis, decimæ vocantur esse Ecclesiæ. Sed hoc argumentum non est efficax, cum etiam primitiæ, & alia multa dicantur esse Dei, & Ecclesiæ; quia ad cultum Dei ordinantur, & Ecclesiæ sunt debitas. Secundo, ex cap. decima 26. q. 1. vbi decimæ ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, alienas inuasit, vbi Glossa verbo alienas, & verbo inuasit, infert. Ergo ante separationem sunt Ecclesiæ. Efficacius autem probatur ab effectibus: eo quod Ecclesia habeat potestatem recuperandi, & accipiendi decimam partem fructuum, vbi quoque reperitur non esse decimas, etiam si dominus prædij illos omnes vendidisset, cap. pastoralis, de Decimis. Quæ actio intelligitur non potest absque domino fructuum.

I. Vt ergo veritas hæc intelligatur, & ne in questione de nomine hæreamus, aliquibus conclusionibus totam difficultatem aperiamus. Dico igitur, primò Ecclesia non habet ius plenum directum, & perfectum decimæ, ante quam ei aliquo modo tradatur. Conclusio ex ipsis terminis est manifesta, cui omnes Doctores vtriusque sententiæ assentiunt. Et ratio est. Quia ad plenum dominium requirebatur, ut decima pars non esset permixta, sed separata iam à cumulo fructuum, qui dominio erant reseruatam quousque fiat hæc separatio, Ecclesia non habet ius plenum vendendi aliqua parte illius, cum non sit maior ratio de vna, quam de alia: Hac enim ratione cum duo homines sint domini aliquid hereditatis, nullus ex illis habet perfectum dominium, & plenum, quia non potest hereditate

vti absque alio ita in presentia efficacius procedit, cum non in totam collectionem, sed in decimam partem, & non determinatam, sed confusam ius habeat Ecclesia.

4 Dico Secundo, Ecclesia habet ius in illa decima parte fructuum eodem modo ac usufructuarius, cui legato relicta est pars decima fructuum alicuius hereditatis, sic Suar. l. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 36. num. 8. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 39. dub. 3. num. 15. consentit Fagundez dicitur. cap. 6. num. 4. Hoc autem dominium vocatur vtile, & ius in re, & non tantum ad rem; si quidem non potest in praeiudicium usufructuarij dominus fundi fructus alienare, ipsaque usufructuarius recuperare potest ubique venerit; sed Ecclesia potest recuperare fructus sibi debitos, etiam si non sint in potestate parochiani, sed in potestate alterius, qui bona fide eos possidet; vel per donationem, vel per emptionem; quia vt habetur in cap. tua nobis. Et cap. postorialis. de Decimis, fructus alienari non possunt, nisi cum onere decimarum. Idem habetur in cap. cum non sit, eodem tit. Et rationem reddit Pontifex, quoniam res cum onere suo transit. Ergo signum est Ecclesiam verum illorum dominium habere; sicut habet usufructuarius usufructus sibi legati. Vnde decimam non debent eodem modo, ac alia tributa, in quorum recuperationem solum datur actio personalis aduersus debitorem, neque tributa alienata transunt cum onere, & obligatione soluendi ea principi. Secus vero est in presentia, vt constat ex supradictis capitulis allatis, & ex exemplis subiiciendis, & ex communi sententia.

5 Ex his inferitur parochianum habere dominium proprium directum omnium fructuum, & ratione huius domini posse rei vindicationem eos comparare a quolibet possidente iniuste, Ecclesiam vero solum habere ius vtile circa decimam partem; eamque posse rei vindicatione comparere; quae duo dominia, & actiones, & distinctae sunt, & bene compari possunt, vt constat ex s. si quis in aliena verbo vtilis actio. insit. de Reum diuis. Iniquus vero possessor debet parochiano Domino omnium fructuum fructus restituere in integrum: quia suat eius praecipue, & principaliter, neque potest decimam trahere, & Ecclesiam restituere, nisi cum constaret dominium negligentem esse. Nam si parochus non potest propria auctoritate fructus vendicare, multo minus poterit alius ex bonis alterius rapere, ita Suar. supra. n. 11.

6 Iniquo autem raptoe non restituente fructus, an teneatur parochianus restituere, dissoluenda est quaestio iuxta ea quae diximus in materia de restit. si enim fuit in mora soluendi fructus; et quod tempore determinato non soluerit, ratione iniustitiae acceptio tenetur restituere. Et est omnium. Si vero non fuit in mora exiit eum Fagund. num. 9. ab obligatione restituendi, & affirmat Ecclesiam decimam perire. M. h. tamen probabilis est teneri restituere; quia illa decima non erat Ecclesiae proprie, & perfecte, quouique separata esset a cumulo, & Ecclesiae aliquo modo tradita, atque adeo, Ecclesiae non perit, sed domino, & consequenter tenetur parochianus non ratione rei acceptae quam habet, neque ratione iniustitiae acceptiois, sed ratione debiti contracti ex collectione fructuum reddere Ecclesiae illam decimam, quae non est proprie restituitio, quia non prouenit ex iniusta acceptioe, neque ex re accepta, sed ex debito, vt contingit in mutuo, & in debito uectigialium, in quibus non dependit obligatio reddendi mutuum, vel uectigialia ex eo quod merces mihi mutuae, vel pretium, ex quo uectigial debeatur locare amittatur.

7 Secundo, inferitur ementem fructus indecimos bona fide, cum primam ei constet esse indecimos, teneri reddere Ecclesiae; posse tamen agere aduersus venditorem de pretio dato. Ita D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 4. Syluest. verbo decima, num. 12. & Suar. supra. cap. 36. num. 13. Lessius cap. 39. dub. 3. num. 13. Fagund. de quinto Ecclesia praecipue, cap. 6. num. 5. Ratio est, quia fructus indecimos cum illo onere transunt, & non sunt possidentis quoad dominium vtile, sed Ecclesiae, vt colligitur ex cap. per sonales, de Decimis, ibi, fructus autem ipsos alienari non credimus, nisi cum onere decimarum. Emptor autem aduersus venditorem agere potest de pretio dato; tum ob fraudem; tum quia debet emptor illum seruare indemnem.

8 Tertio, inferitur Ecclesiam ius habere aduersus debitorem ratione debiti decimandi, quod ex collectione fructuum contraxit, & ratione damni illi, talem, quod etiam si vendidisset fructus explicans non esse decimos, & emptor sub se onus illud sumere, etiam tunc posset Ecclesia aduersus venditorem agere, & ad soluendam decimam compellere; quia sine eius consensu fructus alienauit, & alteri obligationem soluendi imposuit. Ita Suar. & Lessius supra. Aduersus item emptorem posset agere, tum ob iniquam acceptioem, tum ob rem acceptam, quae Ecclesiae est in decima parte; & tradit alijs relatis Bonac. disp. 11. de praecip. Ecclesiae. quaest. 5. p. 3. num. 10. Quod maxime debent notare filij, famuli, & alij, qui fructus indecimos faciunt: tenentur namque & domino, & Ecclesiae restituere, Lessius, & Fagund. supra.

9 Quarto, inferitur impedimentum a venatione, pifcatione aut segetes aliorum iniuste comburentem, aut damnicentem non teneri Ecclesiam restituere decimam partem illarum; tamen si

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 11.

contrarium censet Fagund. dicitur. cap. 6. num. 8. sine. Quia Ecclesiae solum debentur decimae de fructibus collectis, & perceptis, non de colligendis: ita expressit Mol. tract. 2. de iustit. disput. 4. §. addit. Couar. & Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 15. cap. cum homines, de Decimis. Vnde qui negligens est in metendis segetibus, vel fructibus ex arboribus colligendis; aut nolit eos colligere, & cuius incuria agni recenent nati, antequam soleant Ecclesiae decimari moriuntur, non tenetur Ecclesiae aliquid tribuere, & restituere; quia non tenetur ratione rei acceptae, quae nulla est, nec ratione in iniustitiae acceptiois; cum non commiserit iniustitiam in tali iniuria aduersus Ecclesiam; siquidem Ecclesiae non debebat decimam, quouique colligeret fructus; aut animalia progredierentur in dies, nec ratione debiti contracti; quia nunquam debitum contraxit, ita expressit Franc. Suarez lib. 1. cap. 36. num. 21. Potest tamen Ecclesia parochianum compellere, vt fructus debito tempore colligat, agrumque administrare per se, vel colonos, vt possit cum integritate decimas perfoluere; quod si ipse noluerit, potest de facto ipsa Ecclesia colonum constituere, ita ex P. normit. Suar. supra.

10 Quinto, inferitur nimis probabile esse duplex peccatum committere, qui decimam non soluit, vel vnum peccatum duplici circumstantia, alterum contra iustitiam, quia de iniustitia debitorum habet ius Ecclesia ad decimam exigendam; alterum contra religionem; quatenus in recognitionem supremi dominij, & excellentiae imperat Ecclesia fidelibus decimarum solutionem, vt habetur, cap. tua nobis. Et cap. cum non sit in homine, de Decimis: ita colligitur ex Lessio cap. 39. dub. 1. num. 8. quatenus affirmat solutionem decimarum actum esse religionis, & iustitiae. Ergo e contra non solutio contra virtutem religionis, & iustitiae erit.

PUNCTUM III.

Vtrum Summus Pontifex, vel alius Praelatus, possit dispensare, vel abrogare hanc legem de soluenda decima, vel sibi applicare?

- 1 Nullus à Pontifice abrogare legem decimarum potest.
- 2 Pontifex optime potest quemlibet à soluenda decima eximere.
- 3 Si absque causa faciat, esto illicite fiat, factum tenet.
- 4 Semper presumi debet causam adesse, et in applicatione facta Ecclesiasticis personis certum est.
- 5 Decimas vni Ecclesia applicatas potest Pontifex alteri applicare.

1 Certum est in decimis, quae iure Pontificio sunt constitutae non posse inferiores Praelatos dispensare aliquemque à soluendis decimis eximere, aut alteri ab eo cui de iure communi debentur applicare; quia id cederet in prauiudicium tertij, scilicet parochi, & Ecclesiae. At iure communi ius decimarum ita-bilitate est. Ergo in eo Praelati inferiores dispensare non possunt, sic Suar. & Rebuff. statim referendi. Fagund. 2. de quinto Eccles. praecipue, lib. 2. cap. 4. num. 6. sine. & tradit glossa, cap. Eccles. 16. quaest. 1. In Concilio vero Trident. reperitur saepe posse Episcopos tanquam legatos Sedis Apostolicae decimas vni, vel alteri loco applicare, vniue beneficia, vel vniua dissoluere pio numerositate populi, & nouos clericos assignare, quibus decimae dentur pro qualitate sui ministerij, quod constat, ex cap. 5. 6. 7. Et 8. sess. de reformat. Et sess. 21. cap. 5. Et 35. Et 7. Sed haec non est dispensatio, neque reuocatio iuris communis, sed debita administratio decimarum; siquidem haec ratione non grauantur magis populi, quim de iure communi deberent, neque alijs quam ministerio officio altaris deficiente, decimae applicantur. Et praeterea, quia haec omnia faciunt, vt legati Sedis Apostolicae: ita enim saepe loquitur Concilium, vt optime notauit cum Rebuff. quaest. 5. de Decimis. num. 32. Suar. lib. 1. cap. 15. in fine.

2 Pontifex ergo optime potest absoluta sua potestate quemlibet à soluenda decima eximere, imò totas decimas sibi applicare, & ministris Ecclesiae debitam tantummodo sustentationem tribuere. Ratio est; quia in hac parte iuri diuino non derogat, cum solum ex illo sustentatio ministrorum debita sit: solumque ius Ecclesiasticum, seu constitutionem à se hanc abrogat. Hanc autem abrogare optime potest, cum tota eius vis à sua voluntate pendeat: quae voluntate cessante vis legis euancescit: & in hac conclusione conueniunt omnes Doctores Theologi, qui affirmant iure tantum Ecclesiastico decimas soluendas esse, & expressit tenet Ioan. Azor. lib. 7. cap. 37. q. 6. s. hu. positus. Lessius lib. 2. e. 39. dub. 5. Fatetur autem Suar. Et optime lib. 1. cap. 14. num. 10. credibile esse Spiritum sanctum non permissum hac absoluta potestate vti, vt decimas ex toto abroget, quia cederet in magnum status Ecclesiastici prauiudicium, sicut neque caeremonias Ecclesiasticas, & ritus commune Ecclesiae. Neque obstat iure diuino offerendam esse à fidelibus decimam in recognitionem diuinae excellentiae, & supremi dominij, quia iure diuino non est quod decimas offeratur, sed pars aliqua etià minima. Vnde qualibet oblatione huic iuri fiet satis. Adde oblatione sacrificij